

作战

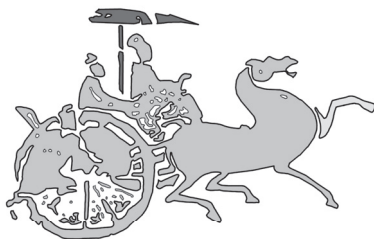
2

PŘÍPRAVA VÁLKY

„Kdo chce bojovat, musí si nejdříve spočítat náklady.

Zásoby se berou u nepřítele.“

—Cchao Cchao

Mistr Sun pravil:

*Při obvyklém způsobu vedení války
se zvedne tisíc čtyřspřeží válečných vozů,
tisíc nákladních vozů potažených kůží,
sto tisíc mužů ve zbroji a brnění,
na tisíc mil se přepravuje obilí.
Proto vojenské náklady doma i v poli,
na přijímání hostů a reprezentaci,
na materiál jako kliš a lak,
na dodávky vozů a zbroje
každodenně dosáhnou tisíce zlatých.
Pak statisícová armáda teprve vytáhne.*

*Smyslem těch příprav je válečné vítězství,
dlouhé trvání otupí zbraně a oslabí odhodlání,
při dobývání města dojdou síly
a dlouhým tažením se říši nebude dostávat na výdaje.*

*Vojáci se unaví a kuráž bude pryč,
síly dojdou a zdroje se vyčerpají,
pak okolní knížata využijí slabosti a vytáhnou
a ani sebevětší mudrc
nezabrání následkům.*

*Proto se slýchává o neuváženě rychlé válce,
avšak nikdo nikdy neviděl dovedně vedenou vleklou válku.
Vleklá válka prospívající zemi,
ta se nikdy nepříhodila.*

*Proto, kdo úplně neporozumí škodlivosti nasazení armád,
nemůže ani zcela pochopit přínos užití vojsk.*

*Kdo ovládá válčení,
nepovolává podruhé do války,
ani si vícekrát nepřiváží obilí.
Vezme si doma, co potřebuje, než vytáhne,
pak si již obilí bere u nepřítele,
proto mohou potraviny jeho vojsku stačit.*

*Země zchudne ze vzdáleného armádního zásobování,
z přepravování na dálku chudne lid.
Kde je vojsko, prodává se draho,
vysoké ceny vyčerpají zdroje lidu,
Když se vyčerpají zdroje,
rychle se zvyšují daně a povinnosti,
síly se vydají,
zdroje dojdou,
domovy rodin zejí prázdnotou.
Náklady lidu,
z desíti dílů majetku padne sedm.
A veřejné náklady,
rozbité vozy a uštvaní koně,
zbroj, střely a kuše,
sudlice, štíty a tarasy
a ještě těžké dobytčí potahy,
z deseti dílů se vynaloží šest.*

*Proto se moudrý vojevůdce zásobí na úkor nepřítele.
Sníst nepříteli jeden korec obilí*

*vyrovná se dvaceti vlastním,
jeden cent nepřátelské píce
nahradí dvacet vlastních.*

*Proto odhodlanost v boji s nepřáteli
závisí na bojovém nadšení.
Zabírání nepřátelských zdrojů
závisí na odměně na kořisti.*

*A tak, získalo-li se ve vozové bitvě více než deset vozů,
odměnit toho, kdo zajal první,
vyměnit jejich praporce,
vozy vmíchat mezi vlastní a osadit posádkou,
zajaté vojáky dobře přijmout a živit s vlastními.
Tomu se říká vítězit nad nepřítelem a posilovat sebe samého.
Proto se ve válce cení vítězství, ne prodlev.*

*Proto velitel rozumějící válečnictví
rozhoduje nad osudem svého lidu
a vládne nad mírem a nepokojem své země.*

Historické souvislosti a jazykové poznámky

Čína časů Mistra Suna se skládala ze států a státečků místních feudálů, většinou je titulujeme jako knížata. Stát tvořila opevněná města (čcheng-i 城邑), obklopená volnou krajinou (jie 野). Proto se nejdříve válčilo v poli (jie čan 野战), pak vítězíci strana dobývala města (kung čcheng 攻城).

Mistr Sun vypočítal potřebné zajištění válečného tažení, důležitou silou byly, stále ještě, válečné vozy tažené čtyřspřežím. Mobilní zásobárnu tvořily nákladní vozy, kryté kůží na ochranu nákladů před počasím a nenechavci. U jezdců a pěchoty zmiňuje přilbice a brnění, dále pestrý přehled chladných zbraní, pěchota užívala hlavně kopí a sudlice, ty měly k bodci ještě sečnou čepel v kombinaci s hákem. Vozatajským až třímetrovým sudlicím se někde přiléhavě říkalo kosy. Na ochranu se užívaly štíty, při dobývání měst se útočníci kryli tarasy, velikými zástěnkami chránícími celou skupinu vojáků, s průzorem a tyčovou opěrou nebo na kolech. Ke střelbě se už začaly užívat kuše (samostřily) vedle reflexních luků jezdeckta a vozby, s lučištěm ze skládaných (kompozitních) materiálů – dřevo, rohovina (odolává tlaku), šlachy (odolávají tahu), sklížené dohromady. Střelám z luků říkáme šíp, střelám z kuší šipka (staročesky plitka, stříel). Některé texty Mistra Suna hovoří o kuších, jiné na stejném místě o lucích.

Zmínka o materiálech jako klich a lak (tiao čchi 胶漆) odkazuje na výrobu a udržování kompozitních luků, kuší, šípů a střel, které se klichem lepily a lakem chránily proti vlhku. Dostatek laku tak byl v armádě otázkou života a smrti!

Vedle válečné techniky a nákladů začíná Mistr Sun s analýzou psychologie vojáků. Sleduje změny bojeschopnosti, plynoucí ze ztráty bojového nadšení a odhodlání vojska. Užívaný výraz vojenská „údernost, ráznost, kuráž“ (žuej-čchi 锐气) je podstatou bojeschopnosti.

Také při vstupu automobilů Škoda na čínský trh v roce 2008 pojmenoval tento výraz první modelovou řadu: Chao-žuej 昊锐 (Superb), Ming-žuej 明锐 (Octavia), Ťing-žuej 晶锐 (Fabia).

K tradičnímu vyličení válečníka patří „nu 怒“, tedy „zlost“. Nejde však o to, že byl válečník „zlostný“ nebo „vzteklý“. Výraz vyjadřuje „válečné nadšení“, které si ve válce chladnými zbraněmi trochu zlosti a vzteku vždy nese. Dalším širokým a zavádějícím výrazem je „ša 杀“, doslova zabíjet. Užívá se ve smyslu „hnát se, střetnout se“, „ša ti 杀敌“, hnát soupeře, střetnout se s nepřítelem, srazit se s nepřáteli, pobíjet nepřátele. Šááá!

Trochu zaskočí údaj Mistra Suna o sto tisících vojáků, rozdrobená Čína však měla již před dvěma a půl tisíci lety desítky milionů obyvatel (na sotva polovině dnešní rozlohy – starobylé čínské domoviny). Protože šlo o relativně přelidněnou poříční civilizaci (období mezopotámských a nilských kultur), bylo zapotřebí propracovaného správního systému a striktní organizace.

Starý feudální systém poloviny prvního tisíciletí před Kristem stál na tzv. „studnovém“ principu devíti rodin (ťiou fu 九夫) jako základní jednotky, čínský znak pro studnu (ťing 井) vypadá jako vnitřní tahy plošných devíti polí. Takže devět rodin a pozemků tvořilo jeden „ťing“ (ťing 井), čtyři ťingy tvořily „i“ (i 邑), čtyři „i“ pak jeden „čchiou“ (čchiou 丘), čtyři „čchiou“ jeden „tien“ (tien 甸).

Rolníci měli půdu jen propůjčenu, odváděli z ní daně v naturáliích (obilí, dobytek), měli pracovní povinnost (na státních stavbách a polích lenního pána) a povinnost odvádět brance. Jeden „ťing“ uživil nejnižšího představitele čínské šlechty, jeden „i“ již patřil o stupeň vyššímu aristokratu a na rozloze „čchiou“ už vládl velký pán. Marxisté toto období přiřazovali spíše do otrokářského než do feudálního systému. Válečnou daní z „čchiou“ (čchiou i 丘役) byl v období Mistra Suna snad jeden kůň a tři kusy skotu, ale kdo ví, jak

to tenkrát bývalo... Výraz „i“ (i 役) často znamená obecně všechny feudální povinnosti lidu – daně, robotu i vojenskou povinnost.

Jednotky objemu a váhy jsou historicky velmi proměnlivé, přestože se jmenují stejně. V textu se vyskytuje objemová jednotka „čung 钟“, což byl kotel, stejný znak znamená v jiném významu „zvon“. Tento čínský zvon bez srdce je jako převrácený kotel, podobně vypadá i kovový buben, má jen ostřejší hrany. Kotel („zvon“) sloužil ve starověku hlavně k přípravě alkoholických kvasů, druhou funkcí jako základní dutá míra. Pro český ekvivalent kotle láká korec (štrých, asi 93 litrů), který měl 66 žejdlíků, tedy skoro jako kotel („zvon“ čung 钟), který měl 64 tou (tou 斗). V překladech se častěji užívá lépe znějící měrice, ta moravská měla asi 70 litrů.

Jednotkou objemu pro obilí je čínský kámen (tan 石 starověké čtení jednotky š'). V Čechách se užíval „kámen“ jako jednotka hmotnosti, míval asi 10 kg. Čínský kámen původně znamenal množství rýže sklizené z čínského akru (mu), tedy rýže postačující pro dospělého muž na jeden rok. Kámen měl hmotnostně asi 60 kg, tak lze překládat jako cent, tzv. celní cent u nás míval kolem 50 kg.

Znovu je tu počítání, čínština ráda počítá stovky a tisíce. I když znamenají jen „mnoho“, lépe to zní. Stejně tak poznámka, že si „obilí nepřiváží třikrát“ (liang pu san cai 粮不三载), znamená, že si obilí nepřiváží vícekrát.

Využití válečných strategií v byznysu

Když se schyluje k válce, většinou se mluví o velkých idejích, ale války se vedou hlavně kvůli získání prospěchu, pro politickou moc, rozšíření hranic nebo majetku. Než se s ní začne, je nutné zohlednit

personální, hmotné a finanční nároky války. Na dostatku zdrojů závisí úspěšnost měření sil. Takže na řadě je rozpočet.

Ve válce se cení vítězství, necení se její délka. Výzbroj a vojsko závisí na síle říše.

V naší strategii tak po vstupní rozvaze následuje příprava zdrojů a rozpočtu. Úspěšná realizace závisí na přípravě a zajištění lidí, techniky s její údržbou, spotřebního materiálu, zásobování, reprezentační fondu (včetně PR, zahrnující i veledůležité GR – Government Relations) a podobně. Připravit však celé fungující soukolí projektu rozběhne vysoké a každodenní náklady.

Rychlá válka a rychlé rozhodnutí, vleklá válka otupí zbraně.

Z toho plyne nutnost stanovení rychlého, ale dostupného cíle. Zejména v případě sporu je od počátku nutné usilovat o jeho konec, stanovit rychlou cestu k prosazení zájmů. Dlouhotrvající spor vyčerpává příliš mnoho energie a zdrojů. Na konečné prosazení či výkon našich zájmů už pak nemusí zbýt dost sil. Pak se zpravidla raduje třetí, zaujímající naše oslabené nebo vyprázdněné pozice. A to už je pozdě litovat.

Při sporu v cizím prostředí, například s čínským partnerem, to platí mnohonásobně. Je nutné vyčlenit zaměstnance, vybavit je potřebnou technikou, najít externí poradce, právníky, finanční a další odborníky, navštěvovat státní autority a hledat jejich názor a podporu, za všemi dojíždět, hostit je, platit jim. Sepsat celou věc a opakovaně ji upravovat, analyzovat, rozesílat a projednávat. Když jde o velký spor a měření sil, náklady výrazně narostou, a tak je prosazování zájmu spornou cestou velmi nákladné.

Bolestným nešvarem bývá, že je protahování věci výhodné pro všechny zúčastněné kromě nás samých. Proto je od počátku nutné všechny ekonomicky motivovat na zkrácení procesu a na „rychlém vítězství“.

Proto se slýchává o neuváženě rychlé válce, nikdo nikdy neviděl dovedně vedenou vleklou válku. Vleklá válka prospívající zemi, ta se nikdy nepříhoda.

Namísto je si věci propočítat už v rozvaze, své tažení zkrátit a zefektivnit a sporům se nejraději vyhnout. Když to nelze, tak konflikt rozhodnout rychle, dohodou nebo rozpoutáním sporu (aby bylo vidět, že to myslíme vážně) a následnou dohodou. Stále se chovat věcně a počítat, co je výhodné. Logika věci je křišťálově jasná: Ani přes konečné vítězství není vleklý spor ničím povedeným, opravdovou cenu mají jen rychlá vítězství.

Proto, kdo úplně neporozumí škodlivosti nasazení armád, nemůže ani zcela pochopit přínos užití vojsk.

Zkušenost s vedením sporu je nenahraditelná, nikdo se tomu ve škole nenaučí. Když v Číně, bez doporučení a prostředníka, podáváte trestní oznámení na „bílý límeček“, policie se překvapivě silně snaží oznámení nepřijmout. Jednak je zavalena prací, hlavně však v duchu místní sociální opatrnosti netuší, proti komu se staví. Stejně zneklidňující jako pasivita policie je hned v dalším kroku bezostyšná komunikace vašeho oponenta s vyšetřovatelem nebo soudcem vaší věci... Proto jen osobní zkušenost žalujícího a žalovaného naučí, „co je škodlivost a přínos nasazení vojsk“.